

Raportointi arviointikertomuksen 2022 havaintojen pohjalta tehdyistä toimista

Kaupunginhallitus 28.08.2023 § 251

Valmistelija

talousjohtaja Juha Liinavuori, sivistysjohtaja Matti Hursti, kaupunkirakennejohtaja Jukka Nurmi.

Tarkastuslautakunta esitti arviointikertomuksessa 2022 kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupunginhallitus ottaa huomioon arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja esittää syyskuun 2023 loppuun mennessä valtuustolle, mihin toimiin niiden johdosta on ryhdytty.

Tarkastuslautakunnan huomiot, joiden on tulkittu edellyttävän kommentointia, on esitetty lainausmerkeissä ja sen jälkeen tummennetulla niihin liittyvä raportointi.

”Sivu 13: Tarkastuslautakunta kysyy kaupunginhallitukselta, millä tavalla se on omalta osaltaan huolehtinut kaupungin strategian ennaltaehkäisevien palveluiden toteutumisesta?”

Vastaus:

Keskeinen keino vahvistaa ennaltaehkäiseviä palveluja on ollut resurssien kasvattaminen. Vaikka koulujen oppilasmäärä on pysynyt viime vuosina lähes ennallaan, opetushenkilöstö on kasvanut vuosina 2021-23 yhteensä 21 henkilöllä ja koulunkäynninohjaajien määrä 17 työntekijällä.

Varhaiskasvatuksessa vakituisten sijaisten määrää on lisätty. Vapaa-aikapalveluissa henkilöstö on kasvanut 13 henkilöllä vuosina 2020-23.

”Sivu 14: Perusopetuksen oppilaskohtainen hinta jatkoi kasvuaan ja oli 278 euroa edellisvuotta korkeampi. Tarkastuslautakunta kysyy, mistä tämä kasvu johtuu?”

Vastaus:

Kasvu johtuu pääasiassa siviilivakuutusmaksujen (eläkemaksut ym.), kotikuntakorvausten ja kuljetuskustannusten noususta edelliseen vuoteen verrattuna.

”Sivu 16: Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan sekä nuorisopalveluissa että hyvinvointipalveluissa on ollut haasteita uusien työntekijöiden rekrytoinnissa, mikä on huolestuttavaa tietoa, ja tätä vastaan tulee tehdä kaikki mahdolliset toimenpiteet, jotta palvelujen saatavuus ei vaarannu. Tarkastuslautakunta kysyy, miten työntekijöiden palkkataso asettuu seudullisessa vertailussa? Lisäksi tarkastuslautakunta kysyy, miksi nuorisotyönparlamentin käynnistäminen ei ole edennyt?”

Vastaus:

Nuorisopalveluissa palkkoja on nostettu seudulliselle keskitasolle ja myös esihenkilöresurssia on vahvistettu. Tämä uskotaan helpottavan rekrytointitilannetta. Hyvinvointipalveluissa ei ole ollut rekrytointiongelmia.

Nuorisoparlamentin käynnistyminen on kaksi kertaa kaatunut siihen, että parlamenttiin ei ole ilmoittautunut riittävästi toiminnasta kiinnostuneita.

Toisaalta kaupungissa toimii nuorisovaltuusto ja sen lisäksi lapsi- ja nuorisoneuvosto.

”Sivu 16: Tarkastuslautakunta kysyy, toteutuiko hyvinvointialueen valmistelu suunnitellusti?”

Vastaus:

Sivistysosaston keskeisin valmistelukokonaisuus oli opiskeluhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle. Tämä toteutui ilman suuria ongelmia. Tämän lisäksi sovittiin eräistä vammaispalvelulain mukaisista koululaistenpalveluista sekä oppilastietojen siirroista ja käyttämisestä. Monet prosessit hyvinvointialueen kanssa ovat vielä alkuvaiheessa tai kesken, esim. tila-asiat.

”Sivu 25: Tarkastuslautakunta kysyy, miten kaupungin omalla toiminnalla aiotaan tukea lasten ja nuorten elämönhallintaa?”

Vastaus:

Lähtökohtaisesti kaupungin kaikki sivistyspalvelut tukevat lasten ja nuorten elämönhallintaa. Lähes kaikilla vastuu- ja tehtäväalueilla on lapsille ja nuorille suunnattuja erityispalveluja tai ryhmiä, jotka erityisesti tukevat elämönhallintaa. Näitä ryhmiä ovat esimerkiksi erityisnuorisotyön ryhmät, soveltavan liikunnanohjauksen ryhmät, eräät Ylöjärven malli -kokonaisuuden harrasteryhmät sekä useimmat erityisen tuen pienryhmät varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Myös lukion erityisopetuksen resurssia on vahvistettu.

”Sivu 18: Tarkastuslautakunta pyytää tietoa siitä, mihin suuntaan korjausvelan määrä on kehittynyt ja millaisia riskejä sen tulokset sisältävät kaupungin palvelutoiminnalle.”

Vastaus:

Toimitilojen osalta korjausvelkaa on 1/2023 tilanteen mukaan 24,0M€. Teknisessä lautakunnassa päätetyn korjausvelkasimulaation mukaan 1/2028 korjausvelan tilanne on 42,8M€. Tarkastelussa on huomioitu Mapsto-investointiohjelma. Toimitilojen osalta korjausvelka on pääosin hallinnassa, mutta kiinteistömässää kannattaa tulevaisuudessa jalostaa myynnin, purkamisen ja saneerauksen keinoin.

Liikenneväylien osalta korjausvelkaa on 10,9M€ 1/2023 tilanteen mukaan. Teknisessä lautakunnassa päätetyn simulaation perusteella korjausvelkaa 1/2028 on 17,8M€. Tehdyn tarkastelun pohjana on ollut nykyinen mapsto-investointiohjelma. Tilanne korjausvelan osalta on pääosin hallinnassa. Katujen peruskorjausmäärärahoihin täytyy tulevaisuudessa kiinnittää huomiota. Öljyn/bitumin arvaamaton hintakehitys saattaa kuitenkin aiheuttaa ennalta arvaamattomia kustannuspiikkejä.

Yleisten alueiden osalta korjausvelka on hallinnassa ja viiden vuoden tarkastelujaksolla korjausvelka ei tule muodostumaan ongelmaksi. Tarkastelun pohjana on käytetty kaupunginvaltuustossa hyväksyttyä mapsto-investointiohjelmaa.

”Sivu 20: Tarkastuslautakunta kysyy kaupunginhallitukselta, onko osaston resursointi riittävällä tasolla ja teknisiä apuvälineitä kuten droneja hyödynnetty, jotta suunniteltuja kaavoitushankkeita saadaan vietyä tehokkaasti eteenpäin?”

Vastaus:

Kaavoitus etenee mapsto-ohjelman mukaisesti, jos valituksia tai ennalta arvaamattomia kaupungin toiminnasta johtumattomia viiveitä ei satu. Kaupunginvaltuusto on myöntänyt lisäresursseja vuonna 2022 kaavoitukseen ja rakennusvalvontaan yhteensä kolmen henkilötyövuoden verran. Tiettyihin kaavoituksen ja rakennusvalvonnan asiantuntijatehtäviin on vaikea saada henkilökuntaa osaajapulan takia, mutta vajetta on paikattu tilaamalla konsulttityötä.

Kaupungilla on oma drone. Drone-kuvauksia hyödynnetään uusia alueita kaavoitettaessa. Syksyisin osalle päättäjistä järjestetään investointien virtuaalikiertoajelu dronella kuvattuna. Virtuaalikiertoajelun ajankohta on vuosittain aina ennen talousarviokäsittelyä. Mittalaitetekanta on varsin hyvällä ja nykyaikaisella tasolla.

”Sivu 22: Tarkastuslautakunta kysyy kaupunginhallitukselta, riittääkö kaupungin tonttivaranto yritysten kysyntään?”

Vastaus:

Tampereen seudulla on yritystonteista vahva kysyntä. Kuntien tulee yritystonttitarjonnassa tarkastella kuitenkin muitakin näkökulmia kuin myytyjen tonttien määrää; syntyneiden työpaikkojen määrä, tonteista saatava hinta sekä kaupunkikuvalliset ja muut laatutekijät. Ylöjärven yritystonttien tarjonnan nykytilanne on kohtuullisen hyvä. Tonttivarantoa on esimerkiksi Kolmenkulmassa, Siltatien alueella ja lisää on tulossa Kolmenkulmaan, Yhdystien alueelle sekä Teivoon. Ylöjärven yritystonttitarjonta on monipuolista, eli tarjolla on eri profiilin yritysalueita ja tarjontaa isommille ja pienemmille yrityksille. Tampereen seudulla ei ole tällä hetkellä juurikaan valmista tarjontaa mahdollisille ns. paljon tilaa vaativille yritysinvestoinneille (suurteollisuus). Tähän liittyen on käynnissä seudullinen selvitystyö, jossa myös Ylöjärvi on aktiivisesti mukana.

”Sivu 21: Ylöjärven Vesi: Tarkastuslautakunta kysyy, millä aikataululla päästään tilanteeseen, että korjausvelka ei enää kasva?”

Vastaus:

Saneeraustarve on matemaattisesti määritetty suure, joka ilmoitetaan yleisesti euroina tai vesihuoltoverkoston osalta metreinä. Perinteinen ajattelu on sellainen, että vesihuoltoverkostolle määritetään tietty ikä, jonka jälkeen verkosto siirtyy kelvollisesta saneerattavaksi, eli siihen syntyy saneeraustarve tai korjausvelka. Tässä ajattelumallissa on otettava huomioon se, että tuo putkiston tekninen käyttöikä pitäisi osata määrittää oikein. Tässä on kuitenkin se haaste, että mikäli putkilinjat on rakennettu huonosti, niin ne saattavat hajota jo huomattavan nuorena iässä ja taas toisaalta jossakin on maassa vielä sata vuotta vanhojakin putkia.

Ylöjärven Vesi Oy:lle on tehty saneeraustarvearvio yhtiöittämisen yhteydessä. Saneeraustarvearvion teki Pöyry Finland Oy ja raportti valmistui 25.1.2017. Kyseisessä raportissa putkien tekniseksi käyttöikäksi määritettiin 40-60 vuotta tilastolliselle normaalijakaumalle (ns. Gaussin käyrälle) jaettuna. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikkien putkien oletetaan kestävän 40-60 vuotta. Tämä oli selvityksen teon aikaan perusteltua, koska esimerkiksi 60 vuoden käyttöiällä Ylöjärven Vedellä ei olisi ollut yhtään korjausvelkaa, ja taasen 40 vuoden käyttöiällä sitä olisi ollut 24,7 % kokoverkostopituudesta. Tässä esitetyt

vastaukset perustuvat siis kyseiseen raporttiin ja kyseiseen arvioon putkien kestävydestä.

Kyseisessä raportissa on laskettu, että korjausvelka, eli laskennallisen käyttöikänsä ylittänyt verkosto, kurotaan kiinni saneeraussuunnitelman alkuvaiheessa, jonka jälkeen saneeraustaso pyritään jatkossa pitämään kohtuullisella tasolla. Suunnitelmassa on yhtiön alkuvuosille suunniteltu saneerauksia seuraavasti:

2017: 0,6 M€
2018: 1,2 M€
2019: 1,2 M€
2020: 2,4 M€
2021: 2,4 M€
2022-2029: 3,2 M€
Yhteensä 2017-2022 11,0 M€

Ylöjärven Vesi Oy on toteuttanut kyseisinä vuosina saneerausinvestointeja seuraavasti:

2017: 1,0 M€
2018: 1,1 M€
2019: 1,7 M€
2020: 2,8 M€
2021: 1,5 M€
2022: 2,0 M€
Yhteensä 2017-2022 10,1 M€

Voidaan siis sanoa, että Ylöjärven Vesi Oy on toteuttanut ensimmäisinä vuosinaan saneeraustarvearvion tahtia likipitään suunnitellusti. Kyseisellä tahdilla laskennallisen korjausvelan määrä on kääntynyt laskuun noin vuonna 2020.

Suunnitelmassa oli kuitenkin tulevillekin vuosille suunniteltu saneeraustason pitämistä 3,2 miljoonassa eurossa, joka ei ole kasvavassa kaupungissa yhtiön kassanhallinnan kannalta mahdollista ilman hinnastoon tehtäviä isohkoja korotuksia ja yhtiön velkaantumista.

”Sivu 23: Yhteenveto konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunta kysyy omistajaohjaukselta, voisiko tavoitteet määritellä toimialan mukaan?”

Vastaus:

Yhtiöille asetetut tavoitteet ovat yhtiökohtaisia ja niissä huomioidaan yhtiön toimiala. Tavoiteasetantaa käydään läpi talousarviovalmistelussa kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston talousarvioseminaareissa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee tiedokseen kaupunginhallituksen arviointikertomuksen havaintoja koskevan toimenpideraportoinnin.

Päätös

Hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 11.09.2023 § 75
129/00.03.00/2023

Kaupunginhallitus ehdottaa

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen kaupunginhallituksen arviointikertomuksen havaintoja koskevan toimenpideraportoinnin.

Päätös

Hyväksyttiin.